

къщите, на останалите притежатели на къщи и апартаменти се наложи една всесилна жилищна комисия, която определя, кому колко стаи са му нужни за живеене и определя и настанява квартиранти. Никакво споразумение между наемодатели и квартиранти, нито подбор на квартиранти от страна на наемодателите, не се допускаше. Общ клозет, общ коридор, общо стълбище, обща кухня, общи мивки, общ двор и пр. Непочистени клозети, замърсени и кални коридори и стълбища, запушени канали, развалени кранове и електрически ключове. Почват разпавии – кой чисти, кой не чисти, кой разваля, кой поправя. Квартиранти обвиняват наемодатели, квартиранти и наемодатели срещу други квартиранти, квартиранти помежду си. Кошер от оси. Разпавии и кавги. Но кавгите и разпавиите не свършват в състените и претрупани квартири. Отивате да си купите хляб. Има само студен хляб. „Остават само пет хляба – заявява продавачката – вървете другаде за хляб, защото не знам, кога ще ми докарат.“ Стоящите близо до продавачката се юрват напред и натискат за да вземат останалите хлябове, а задните бързат навън. Общ вик, клетви, псувни и пустосвания.

Такава горе-долу е картината на ежедневието на всички опашки за месо, риба, зарзават и други хранителни продукти. Още по-застрашителни са опашките, когато в магазините се продават дамски чорапи, дамско бельо или облекло и обувца с намалени цени. Тук вече се чупят врати и витрини, жени припадат, а понякога стават побоища и милицията се намесва...

В комунистическия рай всеки се чувства онеправдан, унизен и оскърбен, над него е издигнат злобно свит юмрук, готов винаги да се стовари върху главата и всеки живее под непрекъснат страх и угнетеност. За свобода, равенство и братско отношение между хората, не само че не може да се говори, но тези понятия са безвъзвратно погребани в омагьосания кръг на животинския и бездушен диалектически материализъм.“

12.5. Свидетелство: Завещанието на Никола Конкилев

Индустриалецът Никола Конкилев написва своето завещание далеч преди смъртта си, още през 1934 г., и през годините то неколkokратно е променяно. Текстът на последното завещание е от 30 декември 1946 г. През всичките години той обмисля как след смъртта му „Балкан“ АД да работи „за здравното състояние, подслоняване и подпомагане на съгражданите ми, особено за децата на бедните от тях, да се грижи за културното, просветното и благоустройствено повдигане на родния ми град“ и финан-

сово да обезпечи учредената със завещанието фондация с името „Кольо и Наца Конкилеви“ и разпределя средствата по следния начин⁵⁶³:

1. Учредява се фонд към читалище „Априлов-Палаузов“ с годишен доход от 50 хил. лева. „От тази сума 15 хил. лева ще се употребява ежегодно за закупуване на книги и списания на български или чужди езици предимно из областта на стопанските науки, индустрията и техниката. С останалите 35 хил. лева да се закупуват ежегодно или да се образува фонд за закупуване на художествени произведения – картини или скулптури – за библиотечния музей.“

2. На църквата „Света Троица“ „да се дадат достатъчно средства, които да се употребят за вътрешната украса на същата, която трябва да бъде изработена по план на български художници и резбари“.

3. При Априловската гимназия да се образува фонд, от който „да се издържа скромно в българско висше училище един даровит ученик, син на бедни граждани на гр. Габрово, следващ приложни науки“.

4. Да се образува при БАН – София фонд на името „Кольо и Наца Конкилеви“ от 50 хил. лева, „които да се дават ежегодно като награда на българин за най-добре написан труд из областта на стопанските науки или индустрията“.

5. Да се образува при Писателски съюз – София фонд от 50 хил. лева „за подпомагане на нуждаещи се поради болест или поради преумора бедни членове на Писателския съюз или други бедни интелектуалци, ако и да не са членове на Съюза. Предпочитание трябва да се дава на начинаещи писатели“.

6. При женско дружество „Майчина грижа“ да се образува фонд, „с чиито средства да се построи и обзаведе по най-съвременен начин и снабди с всички необходими съоръжения и издържа един седмичен детски приют за тридесет деца на бедни работещи майки. Желая приютът да носи името на жена ми Наца Кольо Конкилева...“

7. Да се образува при габровската градска община фонд „Постройка и обзавеждане на родилен дом и гинекологична лечебница“ за тридесет легла... Родилният дом и гинекологическата лечебница трябва да бъдат построени и обзаведени според изискванията на съвременната наука и техника. Бедните съграждани ще бъдат лекувани и ще получават в лечебница-

⁵⁶³ Гечева, Катя. „Балкан“ АД – памучна предачница – Габрово и нейният управител Никола (Кольо) Конкилев // 100 вести – вестник за общините Габрово, Севлиево, Дряново и Трявна, 12 април 2014 г.

та медицинска помощ безплатно, заможните – при достъпни цени. Всяко новородено детенце на бедна майка да получи дар – пълен детски чеиз. Всяко парче на чеиза да носи вензела на фондацията. Този дом и тази лечебница да носят името „Кольо и Наца Конкилеви“.

8. Да се образува при габровската градска община фонд „Постройка и обзавеждане на училища“, който ще построи и обзаведе по най-съвременен начин според нуждите на просветното дело на родния ми град две прогимназии или първоначални народни училища. Едното от тях, ако това е възможно, желая да бъде построено в близост до „Балкан“ АД „Памукопредачница“ – Габрово и да носи моето име. Второто да носи името на жена ми Наца Кольо Конкилева, мястото за което посочва общинският съвет“.

9. За благоустрояването на Габрово предвижда средства, с които „да се построят над река Янтра два моста за улеснение движението в града; да се построят по няколко народни жилища в два крайни квартала на Габрово, които да бъдат собственост на Общината. Същата ще дава тези жилища под наем на бедни съграждани. Наемът трябва да бъде малък – сборът на който да е достатъчен да се поддържат жилищата в изправност и плащат данъците“.

10. На Софийския университет: „Да се дадат достатъчно средства, с които да се обзаведе по най-съвременен начин една клиника от петдесет легла, от каквато по онова време ще се нуждае. Клиниката да носи името Наца К. Конкилева“.

Нито една част от завещанието на Никола Конкилев не е изпълнена, средствата от фондовете са одържавени, а натрупаният капитал е ограбен или разпилян.